

Dolenjsko stran bodo dobili mnogo gradiva. Da bi pač gospod pisatelj hotel še na dalje porabljevati svoje poznavanje listin in svojo spretnost v zgodovinskem težavnem pregledu za druge dele naše domovine in tudi za druge dōbe.

Grundriss der slovenischen Grammatik. Von Dr. Jakob Sket, k. k. Professor. Klagenfurt, 1888. Naznanili smo to knjigo že na str. 46 našega lista. Naše upanje se je potrdilo. Skušnja kaže, da je knjiga rabljiva, lahka, prijetna. Se-

stavljena je seveda na podlagi nemškega jezika, ker je pisana za Nemce. Nemci, katerim mrzi do našega jezika, pač ne bodo imeli izgovora, da se ga ne morejo učiti. Za vajo ima v drugem delu pogovore v slovenskem in nemškem jeziku, in nemško-slovenski slovarček. Zunanja lična oblika, nizka cena (80 kr.) in vendar obilni obseg (184 str.) priporočajo kaj zelo to knjigo, za katero smo gospodu pisatelju zelo hvaležni. — Dobiva se lahko v »Katol. Bukvarni«. Naj jo narodnjaki zlasti tujcem toplo priporočajo.

Raznoterosti.

Jubilejna umetnostna razstava na Dunaju. V proslavo štiridesetletnice vladarstvan našega svitlega cesarja Franca Josipa I. se je odprla dnē 3. marca t. l. v cesarski prestolnici mednarodna umetnostna razstava ob navzočnosti nadvojvoda Karola Ludovika. Razstava obsega izdelke iz vseh umetnostij in skoro iz vseh evropskih deželā. Poročali bomo v prihodnjih številkah o zanimivostih te razstave. (Opisuje jo natančno in s podobami poseben list: »Jubiläums-Kunstaustellungs-Zeitung«. Četrletnih deset številke stane 2 gld. Administr.: Wien, Währing, Gürtelstrasse 10. Izdaja Fr. Scherer.)

Največji daljnogled paralaktično montiran se je pred kratkim zvršil za Lick-ovo zvezdarno v Kaliforniji. Izdelala sta ga v mehničnem delu Warner in Swassey v Klevelandu, v optičnem pa Amerikanec Clark iz steklovine, kojo je vлил Feil v Parizu.

Zelesen steber čveterovoglat, ki nosi daljnogled, tehta 360 stotov ter je visok dobri dve nadstropji navadnih hiš; spodaj je širok 10, zgoraj 5 čevljev. Vrh tega stebra je 80 stotov težek nastavek za sprejem polarne osi daljnogledove, katera je jeklena, 10 čevljev dolga ter tehta 28 stotov. (Samo ob sebi se razume, da ta os teče popolnoma vsporedno s zemeljsko osjo.) Deklinacijska os, tej počez nastavljena, je skoraj enake velikosti in teže ter nosi velikansko daljnogledovo cev (tubus), ki meri v dolgosti 15 metrov, v premeru 91 cm ter je skovana iz 4 mm debelega jekla.

Steklena leča (objektiv) ima 91 cm v premeru, ter sama tehta $6\frac{1}{3}$ stotov; moč njena za gledanje v daljavo je za polovico večja kot največjih dosedanjih daljnogledov (n. pr. novega Dunajske zvezdarne) ter bo povešavala do 4000krat. Luna se bo v daljnogledu tako natančno videla, kakor se vidi raz Triglav s prostim očesom 13 milj oddaljena Furlanska ravnina

med Vidmom in Benedkami, ali pa Snežnik pri Ložu. Skupna teža vseh delov je 650 stotov in visočina daljnogledova, ako je ravno v zenit obrnen, nič manjša kot 22 metrov; v Ljubljanski stolni cerkvi bi mu torej v ladiji za visočino že primanjkoval dober meter in le pod kupljo bi se lahko še prosto gibal.

Pa utegne si kdo misliti: Kako pa je mogoče takega velikana pregibati; kako je mogoče brati stopinje, minute, sekunde in njih stotinke iz njegovih fino razdeljenih krogov, ki so kakih 10 metrov oddaljeni od očesa gledalčevega? Čudovito lahko! Vravnan je namreč v ravnotežji; med opazovanjem ga gledalec z drogei brez težave premika sem ter tje, dol in gori. In da ne manjka skrajne ugodnosti: močna ura goni ga sama ob njegovi osi tako, da zvezda — enkrat vbrana v sredo daljnogleda — ostane vedno v njegovi sredini. — Električna žareča luč pa omogoči, da se beró zaznamki rektascenzije in deklinacije kar od okularnega konca.

Ker bo stal novi daljnogled na visokem hribu, tedaj v čistem, prozornem in mirnem zraku, — torej v zelo ugodnem položaju, bo zvezdoznanstvo, posebno takozvana »nebesna topografija«, marsikaj novega po njem zvedelo. Sila zanimivo površje planeta Marsa, krožni sestav Saturnov, lunino površje, naravo repatic in nebesnih meglic i t. d. bode preiskoval ta novi velikan med svojimi starejšimi tudi ne malimi brati.

Stekla tega daljnogleda stanejo 350.000 frankov; celi daljnogled z opazovalno kupljo skoro $\frac{3}{4}$ milijona gld.

Naj tukaj za pregled in primerjanje navajam premere največjih objektivov (leč): Dunajski 68 cm; Pulkova 76 cm; Washington 66 cm; Chicago 425 mm; Cambridge Am. in Tulse-Hill po 380 mm; Greenwich 325 mm; Pariz 300 cm; Kiel 290 mm; Monakovo 270 mm.

Današnji številki je pridejana četrt pôle priloge.

Cena: Za celo leto 1 gld. 60 kr.; za pol leta 80 kr. Uredništvo in upravnništvo je v Marijanišči.

Izdajatelj, lastnik in urednik **dr. France Lampe.** Tiskala »Katoliška Tiskarna« v Ljubljani.